

νει στον αναβάτη ένα χτύπημα με τα τεράστια χέρια του στην πλάτη καθώς περνά: «Τα δύο νέα είδη γκιόστρας. 1. Η γκιόστρα του δαχτυλιδιού (giostra all' anello, corsa all' anello), 2. Η γκιόστρα του Σαρακηνού (Giostra della quintana, corsa alla quintana, Giostra del Saracino)» (σ. 25 εξ.). Το επόμενο κεφάλαιο, «Η γκιόστρα σε Κέρκυρα, Κεφαλονιά και Ζάκυνθο» (σ. 29 εξ.) αναφέρει τις γνωστές ιστορικές μαρτυρίες, ακόμα και για τις παρωδίες της giostra degl'arloti και της giostra dei stradiotti στην Κέρκυρα, ενώ ύστερα περνάμε στην Αγγλοκρατία: «Η γκιόστρα στα χρόνια της Αγγλοκρατίας και η εγκόλπωσή της στο λαϊκό θέατρο» (σ. 35 εξ.), για τις μαρτυρίες το 1834/35 (βλ. τώρα και άλλες μαρτυρίες στο Β. Πούχρερ: «Νέες ειδήσεις για το κονταροχτύπημα (giostra) στα αγγλοκρατούμενα Επτάνησα», *Λαογραφία* 40, 2004-2006, σ. 433-440) και την παράσταση του δεύτερου μέρους του *Ερωτόκριτου* στο Σκουλικιάδο. Ένας επίλογος (σ. 39) τοποθετεί το αγώνισμα σ' ένα ευρύτερο πλαίσιο. Ακολουθεί ακόμα το Παράρτημα 1 με σχετικά παραθέματα από την *Ερωφίλη*, την *Ευγένια* και τον *Ερωτόκριτο* καθώς και την Προκήρυξη Γκιόστρας από την Κέρκυρα της Αγγλοκρατίας (σ. 43 εξ.) και το Παράρτημα 2 με Πίνακες και χάρτες (σ. 55 εξ.) καθώς και μια βιβλιογραφία (σ. 69 εξ.). Παρουσιάζω το βιβλίο αυτό ως δείγμα υπεύθυνης και γοητευτικής πληροφόρησης για την Μέση Εκπαίδευση, που αποβλέπει στην ανάδειξη της ιδιαίτερότητας μιας περιοχής, εξηγώντας και παρουσιάζοντας την τοπική πολιτιστική κληρονομιά, η οποία, στη συγκεκριμένη περίπτωση, συσχετίζεται και με τον αθλητισμό.

ΒΑΛΤΕΡ ΠΟΥΧΝΕΡ

ΑΝΘΟΥΛΑ Γ. ΧΟΤΖΑΚΟΓΛΟΥ

«Το θεματολόγιο του Κυπριακού Θεάτρου Σκιών και η παρουσία της Κύπρου στα έργα Ελλαδικών Καραγκιοζοπαικτών: Μια πρώτη προσέγγιση», *Κυπριακαί Σπουδαί* ΞΣΤ', 2002 [Λευκωσία 2004], σσ. 213-246, 18 εικ.

ΦΩΤΗΣ ΝΙΚ. ΒΟΓΙΑΤΖΗΣ

«Το θέατρο σκιών στην Θεσσαλία (Μέρος δεύτερο – συνέχεια από το πρώτο τόμο – 1995)», *Γνώση και Γνώμη* ΙΘ, Καρδίτσα 2006, σσ.173-259, 130 εικ.

Το μέτωπο της επιστημονικής ενασχόλησης με το Θέατρο Σκιών φαίνεται πως αναθεμαίνεται εκ νέου και νέοι παίχτες μπαίνουν στο παιχνίδι. Μέτα τις αλληπάλληλες εργασίες του Κ. Γιαγκουλλή για τον κυπριακό Καραγκιοζή μια νέα μελετήτρια παρουσιάζει ένα πολύ καλά τεκμηριωμένο άρθρο για τη θεματολογία του κυπριακού θεάτρου σκιών (σ. 213 εξ.) και για την παρουσία της Κύπρου στα έργα Ελλαδικών Καραγκιοζοπαικτών (σ. 221 εξ.). Όπως επισημάνθηκε και παραπάνω, το κυπριακό θέατρο σκιών έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον και για πολλούς λόγους. Ο βετεράνος της θεατρικής ιστοριογραφίας της Θεσσαλίας, Φώτης Ν. Βογιατζής, παρουσιάζει μια συνέχεια της μονογραφίας του *Το θέατρο σκιών στη Θεσσαλία*, Καρδίτσα 1995, που κάλυπτε το χρονικό φάσμα 1881-1930, αλλά για ορισμένους καραγκιοζοπαίχτες επεκτεινόταν και πέρα από το χρονικό αυτό όριο. Η νέα αυτή δημοσίευση με τον υπότιτλο «Μέρος τρίτο: Νεότερα στοιχεία για το Θέατρο Σκιών στην Θεσσαλία» αποτελείται από τα εξής κεφάλαια: Κεφάλαιο δέκατο «Πρόσθετα ανέκδοτα στοιχεία για τους μεγάλους εκπροσώπους του Θεσσαλικού Θεάτρου Σκιών στα χρόνια 1900-1940» (σ. 173 εξ.), κεφάλαιο ενδέκατο «Κάποιες προσθήκες για μεταπολεμικές παραστάσεις του Θεά-

τρον Σκιών (από μη Θεσσαλούς καλλιτέχνες) στην Θεσσαλία» (σσ. 208 εξ.) και κεφάλαιο δωδέκατο, «Μεταπολεμικοί Θεσσαλοί (κυρίως Καρδιτσιώτες) Καραγκιοζοπαίχτες» (σσ. 212 εξ.), κεφάλαιο δέκατο τρίτο «Ενδιαφέρουσες εκδηλώσεις Θεάτρου Σκιών στην Θεσσαλία (1980-2006)» (σσ. 241 εξ.). Όπως έχω τονίσει με την ευκαιρία της δημοσίευσης της μονογραφίας καθώς και άλλων σχετικών εργασιών του συγγραφέα, η συγκέντρωση στοιχείων για το επαρχιακό θέατρο σκιών είναι συνήθως ιδιαίτερα δυσχερές, γιατί δεν θεωρήθηκε από τους συντάκτες των τοπικών εφημερίδων φαινόμενο άξια αναφοράς (όπως οι ερασιτεχνικές παραστάσεις του σχολείου π. χ. ή του ωδείου). Όπως πάντα η πλούσια εικονογράφηση των μελετημάτων του κ. Βογιατζή κάνουν και μόνο το ξεφύλλισμα μια ξεχωριστή απόλαυση η οποία μας μεταφέρει σε μιαν άλλη εποχή.

ΒΑΛΤΕΡ ΠΟΥΧΝΕΡ

ΠΑΝ. Μ. ΚΟΥΤΣΚΟΥΔΗΣ (επιμ.)

Ανέσπερο φως στο μετερίζι του λαϊκού πολιτισμού, Πνευματικό Κέντρο Αναγνωστήριο Αγιάσου «Η Ανάπτυξη», Μυτιλήνη 2006, 214σ., πολλές εικ., ISBN 960-85748-1-1.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ Ι. ΚΑΡΑΜΙΧΑΛΕΛΗ

Το θέατρο στη Λέσβο, έκδοση της ίδιας, Αθήνα 2007, 224σ., εικ.

Με συγκίνηση παρουσιάζω δύο εργασίες που αφορούν το θέατρο στη Μυτιλήνη, συγκίνηση γιατί μαρτυρούν, πως υπάρχουν και νέοι άνθρωποι που αγαπούν τον τόπο τους και αντιστέκονται στην κακώς εννοούμενη παγκοσμιοποίηση, στην πιο μικρή κλίμακα της στενότερης πατρίδας, που συχνά διαφοροποιείται και από την εθνοκεντρική επιπεδοποίηση σε πανελλήνια κλίμακα. Το ένα είναι ένα λεύκωμα του γνωστού συλλόγου «Η ανάπτυξη», έτος ιδρύσεως 1894, της Αγιάσου, ορεινού χωριού της Λέσβου γνωστού για το θεαματικό καρναβάλι του, έκδοση αξιόσεων, που χρηματοδοτήθηκε από του Γ΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (2000-2006, μέτρο 7.9.3 «Ενθάρρυνση των τουριστικών και βιοτεχνικών δραστηριοτήτων...»), - μακάρι παντού να πιάσουν τα χρήματα τόπο με τέτοιο τρόπο, - το άλλο μια ερευνητική και εκδοτική πρωτοβουλία μιας αποφοίτου του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών, που με αφορμή κάποια θεατρολογικά μαθήματα ανακάλυψε τον τόπο καταγωγής της, τη θεατρική του παράδοση, ενθουσιάστηκε και ενέσκηψε στο εγχείρημα να τον ανασύρει από τη λήθη. Τη σημασία αυτών των τοπικών μελετών για μια χωροτογράφηση της θεατρικής δραστηριότητας στην Ελλάδα έχω τονίσει πολλές φορές (βλ. Β. Πούχνερ: «Το θέατρο στην επαρχία», *Το θέατρο στην Ελλάδα. Μορφολογικές επισημάνσεις*, Αθήνα 1992, σσ. 331-371), κι όσο μπορώ να κρίνω, αυτές οι εκκλήσεις είχαν και κάποια θετικά αποτελέσματα.

Το λεύκωμα για την Αγιάσο βέβαια έχει ευρύτερη σκοπιμότητα, αλλά το θέατρο καταλαμβάνει εξέχουσα θέση. Ξεκινάει με την Τουρκοκρατία και την ίδρυση του Αναγνωστηρίου το 1894 (σσ. 9 εξ.), το ιστορικό του χωριού, τα πρώτα βήματα του σωματείου, την περίοδο της Τουρκοκρατίας 1894-1912, την περίοδο της απελευθέρωσης 1912-1946, την επανίδρυση του Αναγνωστηρίου 1952, κτιριακή υποδομή, βιβλιοθήκη, πινακοθήκη, λαογραφικό μουσείο κτλ. Στο κεφάλαιο «Στόχοι και δραστηριότητες» (σσ. 29 εξ.) πρώτο θέμα είναι